

ski vodje, službe za odnose z javnostmi ..., lahko pa poteka tudi v obratni smeri, ko gre za opozicijo civilne družbe, medijev, organiziranih skupin in ne nazadnje državljanov na ulicah. Diskurz ni nujno nevtralna komunikacija, temveč se pojavlja tudi kot orodje manipulacije ali sredstvo za utrjevanje moči in prevlade ekonomskih in drugih elit.

Diskurzivni institucionalizem je dopolnjen še z nekaterimi elementi kritične analize diskurza (Fairclough in Wodak, 2008; Wodak, 2008), kar je analizi prispevalo občutljivost za več-ravninsko definicijo konteksta in vpliv družbenopolitičnih pogojev na dinamiko diskurzivnih praks (zlasti političnih dokumentov in procesov, ki vodijo do njih). Kritična analiza diskurza oz. njen diskurzivno historični pristop je omogočil obravnavo razvoja konceptov ob napredovanju bolonjskega procesa in nekaterih kontekstualnih pojavov.

V empiričnem delu so analizirani dokumenti bolonjskega procesa, EU in Sveta Evrope ter procesi, ki so vodili v njihovo oblikovanje. Analiza poskuša slediti diskurzom, da bi izluščila ideje, ki se v njih izražajo in posredujejo. Pri tem so bolj kot konkretne reformne smernice in orodja v ospredju predvsem konceptualni elementi, ključni za idejno usmeritev diskurza. Za boljše razumevanje ozadja so bili opravljeni intervjuji z nekaterimi ključnimi akterji, ki so bili udeleženi pri snovanju dokumentov.

Avtor je ugotovitve črpal še iz neposrednega sodelovanja v procesu, kjer je sodeloval kot predstavnik interesne skupine in član delegacije države podpisnice. Izkušnje s postopki, pogovori z vplivnimi akterji, sodelovanje v razpravah in pogajanjih ter dostop do različnih faz oblikovanja politik predstavljajo pomemben vpogled v dinamiko bolonjskega procesa. Triangulacija med ugotovitvami avtorja in pogledi drugih udeležencev je pomagala omejiti vpliv avtorjevih osebnih vtisov in preprečiti, da bi osebno mnenje neutemeljeno vplivalo na potek analize in oblikovanje ugotovitev.

Bolonjski proces – interpretacije in kritike

Bolonjski proces ima svoje zametke v Sorboni leta 1998, kjer so pobudo sprožili ministri štirih največjih držav zahodne Evrope (Francije, Italije, Nemčije in Velike Britanije). K srečanju so jih gnale težave v visokem šolstvu, s katerimi so se soočali v domačem okolju. Število študentov v visokošolskem izobraževanju je občutno presešlo številko, značilno za obdobje po drugi svetovni vojni, a niti sistem niti univerze se niso preoblikovali, da bi se prilagodili novim razmeram. Poleg potrebe po prilagoditvi množičnemu šolstvu je ministre skrbel še znaten upad